

Briuselis, 2024 m. gegužės 13 d.
(OR. en)

9769/24

JEUN 104
SOC 348
FREMP 235
ONU 62
EDUC 162

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Delegacijoms

Dalykas: Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų
išvados dėl Europos ir tarptautinės vaikų ir jaunimo reikalų ir vaiko teisių
politikos darbotvarkių

Delegacijoms priede pateikiamos pirmiau nurodytos Tarybos išvados, kurios buvo patvirtintos
Tarybos (švietimas, jaunimas, kultūra ir sportas) 2024 m. gegužės 13–14 d. posėdyje.

Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl Europos ir tarptautinės vaikų ir jaunimo reikalų ir vaiko teisių politikos darbotvarkių

TARYBA IR TARYBOJE POSĖDŽIAVĘ VALSTYBIŲ NARIŲ VYRIAUSYBIŲ ATSTOVAI,

PRIMINDAMI, KAD:

1. Europos Sąjunga yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises. Šios vertybės yra bendros valstybėms narėms visuomenėje, kurioje vyrauja pliuralizmas, nediskriminavimas, tolerancija, teisingumas, solidarumas ir moterų bei vyrų lygybė, taip pat kartų solidarumo užtikrinimas¹;
2. draudžiama vaiko ar jo tėvų ar teisėtų globėjų diskriminacija bet koku pagrindu, pvz., dėl lyties², rasės, odos spalvos, etninės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitų pažiūrų, priklausymo mažumai, turtinės padėties, gimimo aplinkybių, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos ar lytinės tapatybės. Tam tikros vaikų grupės susiduria su ypatingu pažeidžiamumu ir kenčia nuo socioekonominės atskirties ir diskriminacijos;

¹ Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnis ir 3 straipsnio 2 dalis.

² Europos Sąjungos Teisingumo Teismas nusprendė, kad vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principo taikymo sritis negali apsiriboti diskriminacijos, grindžiamos tuo, kad asmuo yra vienos ar kitos lyties, draudimu. Atsižvelgiant į jo tikslą ir teisių, kurias jis gina, pobūdį, jis taip pat taikomas diskriminacijai, kylančiai iš asmens lyties pakeitimo. Žr. Direktyvos 2006/54/EB preambulėje išdėstytą 3 konstatuojamąją dalį. Atsižvelgiant į šios direktyvos taikymo sritį, ši nuostata aktuali tik vaiko tėvams ar teisėtiems globėjams.

3. vaiko teisių apsauga yra Europos Sąjungos tikslas. Visuose valdžios ar privačiųjų institucijų veiksmuose, susijusiuose su vaikais, pirmiausia turi būti vadovaujama geriausiais vaiko interesais. Vaikai turi teisę į tokią jų gerovei užtikrinti būtiną apsaugą ir globą. Jie turi teisę nevaržomai reikšti savo nuomonę. Sprendžiant su vaikais susijusius klausimus, į jų nuomonę atsižvelgiama pagal jų amžių ir brandą³;
4. Europos Sąjungos veiksmais turėtų būti siekiama skatinti jaunuolių dalyvavimą Europos demokratiname gyvenime;
5. ES vaiko teisių strategija siekiama sukurti kuo geresnį įmanomą gyvenimą vaikams Europos Sąjungoje ir visame pasaulyje, remiamas vaiko teisių ES ir pasauliniu lygmeniu plėtojimas, apsauga ir propagavimas ir skatinamas bei gerinamas įtraukus ir sistemingas vaikų dalyvavimas vietos, regioniniu, nacionaliniu ir ES lygmenimis, pavyzdžiui, per naują ES vaikų dalyvavimo platformą. Joje atsispindi vaiko teisės ir vaidmuo mūsų visuomenėje, o vaikams ir jų geriausiems interesams ES politikoje vidaus ir išorės veiksmuose skiriama daugiausia dėmesio, visų pirma akcentuojant vaikų dalyvavimo politiniame ir demokratiname gyvenime svarbą⁴;

³ Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnio 3 dalis ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 24 straipsnis.

⁴ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „ES vaiko teisių strategija“, COM(2021) 142 final, p. 1–2). Siekdama strategijoje nustatytų tikslų, Komisija užtikrins, kad vaiko teisių aspektas būtų integruojamas į visas atitinkamas politikos sritis, teisės aktus ir finansavimo programas. Taip bus papildytos pastangos sukurti vaiko interesus atitinkančią ES politikos formavimo kultūrą ir teikiama parama ES darbuotojams rengiant mokymus ir stiprinant jų gebėjimus, ir užtikrinant tvirtesnę vidaus koordinavimą Komisijos vaiko teisių koordinatoriaus komandoje. Bus parengtas vaiko teisių integravimo kontrolinis sąrašas. Daugiau informacijos galima rasti 2021 m. birželio 14 d. Tarybos rekomendacijoje (ES) 2021/1004, kuria nustatoma Europos vaiko garantijų sistema.

6. 2019–2027 m. ES jaunimo strategija, kuria skatinamas jaunimo dalyvavimas demokratiname gyvenime ir remiamas jo dalyvavimas socialinėje ir pilietinėje veikloje, siekiama užtikrinti, kad visos jaunuolės ir jaunuoliai turėtų būtinus išteklius dalyvauti visuomenės gyvenime; šioms išvadoms yra svarbūs 11 Europos jaunimo tikslų, kurie yra neatsiejama tos strategijos dalis, visų pirma 9 tikslas „Visiems skirta erdvė ir visų dalyvavimas“, kuriuo siekiama stiprinti jaunuolių dalyvavimą demokratinuose procesuose ir savarankiškumą, taip pat suteikti specialias jaunimui skirtas erdves visose visuomenės gyvenimo srityse;
7. 2021 m. birželio 14 d. Tarybos rekomendacija (ES) 2021/1004, kuria nustatoma Europos vaiko garantijų sistema, valstybėms narėms rekomenduojama pažeidžiamiems vaikams⁵ užtikrinti veiksmingą ir nemokamą galimybę naudotis aukštos kokybės ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros, švietimo ir mokyklinės veiklos bei sveikatos priežiūros paslaugomis ir kiekvieną dieną mokykloje bent kartą gauti sveiko maisto, taip pat veiksmingą galimybę sveikai maitintis ir gyventi tinkamame būste. Visos valstybės narės yra parengusios savo nacionalinius veiksmų planus dėl to, kaip šią rekomendaciją įgyvendinti;
8. Europos deklaracija dėl skaitmeninio dešimtmečio skaitmeninių teisių ir principų apima principus ir įsipareigojimus, susijusius su vaikų ir jaunuolių apsauga ir įgalėjimu skaitmeninėje aplinkoje⁶;

⁵ Tai suprantama kaip jaunesni nei 18 metų asmenys, kuriems gresia skurdas arba socialinė atskirtis, žr. Rekomendacijos 3 punkto a papunktį.

⁶ Europos Parlamento, Tarybos ir Europos Komisijos bendra deklaracija dėl skaitmeninių teisių ir skaitmeninio dešimtmečio principų (2023/C 23/01).

9. Europos strategija dėl vaikams geresnio interneto (VGI+) ir Skaitmeninių paslaugų aktas yra esminiai atspirties taškai siekiant apsaugoti, įgalinti ir gerbti vaikus bei jų psichikos sveikatą ir jų gerovę internete, be kita ko, pasitelkiant iniciatyvas, kuriomis siekiama didinti vaikų informuotumą apie savo teises;
10. Tarybos išvadose dėl ES vaiko teisių strategijos⁷ palankiai vertinama Komisijos iniciatyva integruoti vaiko teisių perspektyvą į visą atitinkamą ES politiką, teisės aktus ir finansavimo programas ir pabrėžiama, kad svarbu stiprinti vaikų dalyvavimą politiniame ir demokratiname gyvenime vietos, regioniniu, nacionaliniu ir ES lygmenimis, be kita ko, sukuriant naujus ir remiant esamus prasmingo įtraukaus ir saugaus vaikų dalyvavimo mechanizmus ir skatinant vienodą vaikų dalyvavimą be jokios rūšies diskriminacijos, ir dar kartą patvirtinama, kad svarbu suvienyti pastangas su tarptautinėmis organizacijomis, būtent Europos Taryba ir Jungtinėmis Tautomis, siekiant apsaugoti ir propaguoti vaiko teises ES ir visame pasaulyje;
11. Tarybos išvadose dėl Europos ir tarptautinės vaikų ir jaunimo reikalų ir vaiko teisių politikos darbotvarkių valstybės narės raginamos bendradarbiauti ir aktyviai veikti vaikų ir jaunimo reikalų ir vaiko teisių srityje ir būsimuose tarptautiniuose tiek ekspertų, tiek ministrų lygmens susitikimuose, skirtuose vaiko teisių klausimui⁸;

⁷ 2022 m. birželio 9 d. Tarybos išvados dėl ES vaiko teisių strategijos (dok. 10024/22).

⁸ 2010 m. lapkričio 19 d. Tarybos išvados dėl Europos ir tarptautinės vaikų ir jaunimo reikalų ir vaiko teisių politikos darbotvarkių (2010/C 326/01).

12. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija (JT VTK), jos fakultatyvūs protokolai ir Vaiko teisių komiteto bendrosios pastabos yra pamatinė sutartis, nustatanti vaiko pilietines, politines, ekonomines, socialines, sveikatos ir kultūros teises, o JT darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m. siekiama vaikams ir jaunimui sukurti palankią aplinką, kurioje jie galėtų visapusiškai realizuoti savo teises ir sugebėjimus;
13. Europos Tarybos 2022–2027 m. vaiko teisių strategijoje laikomasi visa apimančio požiūrio ir atidžiau žvelgiama į daugialypius ir dažnai tarpusavyje susijusius iššūkius, su kuriais susiduria vaikai ir tie, kad gina jų teises, taip pat ją siekiama stiprinti vaikų vaidmenį, jų teisę būti išklausytiems ir daryti įtaką suaugusiųjų priimamiems sprendimams, taip pat pabrėžiamas tarpdalykinis ir tarpžinybinis atsakas, kurio reikia norint imtis efektyvių veiksmų. Strategija siekiama užtikrinti sinergijas su prioritetais ir veiksmais, pasiūlytais kitose Europos Tarybos strategijose ir veiksmų planuose, pavyzdžiui, 2030 m. jaunimo sektoriaus strategijoje, ir su ES, visų pirma su ES vaiko teisių strategija⁹;
14. Europos Tarybos 2030 m. jaunimo sektoriaus strategijoje teigiama, kad Europos Tarybos jaunimo sektorius turėtų siekti sudaryti sąlygas jaunuolėms ir jaunuoliams visoje Europoje aktyviai puoselėti, ginti, propaguoti pagrindines Europos Tarybos vertybes – žmogaus teises, demokratiją ir teisinę valstybę ir jomis naudotis, visų pirma didinant jaunuolių galimybes naudotis teisėmis, gilinant jaunimo žinias ir plečiant jaunimo dalyvavimą. Strategijoje pripažįstama, kad svarbu pasiekti darną ir sinergiją su visų atitinkamų tarptautinių suinteresuotųjų subjektų jaunimo reikalų srityje, visų pirma su Europos Sąjunga ir Jungtinėmis Tautomis, darbu¹⁰;

⁹ Europos Tarybos 2022–2027 m. vaiko teisių strategija (p. 10 ir 5, 13, 27, 33, 39, 50).

¹⁰ Ministrų komiteto rezoliucija CM/Res(2020)2 dėl 2030 m. jaunimo sektoriaus strategijos (p. 13–14).

15. Europos Tarybos 2024–2030 m. švietimo strategija, kurioje teigiama, kad jos bendra ilgalaikė vizija yra ta, kad visi besimokantys asmenys galės visapusiškai naudotis savo, kaip aktyvių piliečių, teisėmis Europos demokratinėse visuomenėse. Šią ilgalaikę viziją bus galima įgyvendinti bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis pasitelkiant programą, kurios pagrindinė paskirtis – gerinti švietimo kokybę ir prieinamumą siekiant užtikrinti, kad būtų įgyjama daugiau žinių ir kompetencijų, reikalingų gyvenimui demokratinėse visuomenėse, ir užtikrinti lygias galimybes visiems besimokantiems asmenims;

PRIPAŽINDAMI, KAD:

16. nuo 2010 m. padaryta didelė pažanga pripažįstant ir gerinant vaikų ir jaunimo teises ir gerovę tiek Europoje, tiek pasauliniu mastu. Priimti tarptautiniai susitarimai ir įsipareigojimai, kuriais siekiama pagerinti vaikų ir jaunuolių gyvenimą. Atkreiptinas dėmesys į šiuos pavyzdžius: Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslai, pirma visapusiška ES vaiko teisių strategija ir 2019–2027 m. ES jaunimo strategija, taip pat reikšmingas Europos Tarybos įnašas bei ištekliai jaunimo teisių ir jaunimo dalyvavimo srityje, pavyzdžiui, Rekomendacija CM/Rec(2016)7 dėl jaunimo galimybių naudotis savo teisėmis;
17. vaikai ir jaunuoliai visoje Europos Sąjungoje gyvena kintančioje ir kompleksiškoje visuomenėje¹¹, paženklintoje įvairialypių beprecedenčių pokyčių ir iššūkių: trejos planetos krizės (klimato kaita, biologinės įvairovės nykimas ir tarša), COVID-19 pandemijos, paspartėjusios skaitmeninės revoliucijos neigiamų aspektų, taip pat Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą, konflikto Artimuosiuose Rytuose, kitų konfliktų ir karų pasaulyje ir kitų grėsmių saugumui. Šios aplinkybės ir reiškiniai taip pat daro poveikį vaikų ir jaunuolių psichikos sveikatai bei gerovei;

¹¹ „Su susirūpinimu atkreipdama dėmesį į tai, kad, atsižvelgiant į Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą, vaikams ginkluotuose konfliktuose ir po jų kyla didesnis pavojus nei suaugusiems, ir patvirtindama, kad jie turi būti apsaugoti, visų pirma nuo kariuomenės ar kitų ginkluotųjų pajėgų vykdomo verbavimo ir naudojimosi jais, taip pat nuo prekybos žmonėmis, neteisėto įvaikinimo, seksualinio išnaudojimo ir atskyrimo nuo savo šeimų; tas pats pasakytina ir apie kitas krizes bei ekstremalias situacijas, kurias nulemia terorizmas, visuomenės sveikatos krizė, ekonomikos krizė, klimato kaita ar gaivalinės nelaimės“. – 2022 m. birželio 9 d. Tarybos išvados dėl ES vaiko teisių strategijos (dok. 10024/22, p. 3).

18. vaikai ir jaunuoliai yra asmens teisių turėtojai, pokyčių dalyviai ir svarbi mūsų visuomenės jėga tiek dabar, tiek ateityje. Jie toliau telkiasi ieškodami jiems rūpimų klausimų sprendimo, o tai prisideda prie teigiamų pokyčių visuomenėje¹². Vaikams ir jaunuoliams, atsižvelgiant į jų įvairovę, turėtų būti sudarytos sąlygos, jie turėtų būti remiami ir įgalinami pozityviai ir aktyviai dalyvauti sprendžiant jiems rūpimus klausimus tiek fizinėje, tiek skaitmeninėje aplinkoje, ir jiems turėtų būti suteikta erdvės reikšti savo pažiūras bei nuomonę. Remiantis esamomis iniciatyvomis, šios erdvės turėtų būti pritaikytos konkrečioms tikslinių grupių poreikiams ir jomis turėtų būti užtikrinta, kad dalyvavimas būtų prasmingas, įtraukus ir saugus. Reikėtų sukurti glaudžias sinergijas siekiant, kad būtų užtikrintas vaikų, vėliau tapsiančių jaunuoliais, dalyvavimo tęstinumas;
19. reikia dar kartą patvirtinti ir stiprinti įsipareigojimą propaguoti, saugoti ir įgyvendinti vaiko teises ir skatinti lygias bei vienodas sąlygas jaunuolėms ir jaunuoliams naudotis savo teisėmis ir galimybėmis įgyvendinant Europos ir tarptautinę politiką;

ATSIŽVELGDAMI Į:

20. 2023 m. naujausią dokumentą „Europos ir tarptautinės vaikų ir jaunimo reikalų ir vaiko teisių politikos darbotvarkės“;
21. Komisijos rekomendaciją, kuri yra demokratijos gynimo dokumentų rinkinio dalis, dėl piliečių ir pilietinės visuomenės organizacijų įsitraukimo ir veiksmingo dalyvavimo viešosios politikos formavimo procesuose skatinimo¹³, kuria visų pirma skatinamas prasmingas, įtraukus ir saugus vaikų ir jaunuolių dalyvavimas be jokios rūšies diskriminacijos, ir valstybės narės raginamos stiprinti vaikų ir jaunuolių dalyvavimą politiniame ir demokratiname gyvenime vietos, regioniniu ir nacionaliniu lygmenimis, be kita ko, kaimo ir atokiose vietovėse;

¹² 2019–2027 m. Europos Sąjungos jaunimo strategija (2018/C 456/01); 51 straipsnis Keiskime mūsų pasaulį. Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m. (A/RES/70/1): „Vaikai ir jaunuolės bei jaunuoliai yra kritiškai svarbūs pokyčių veiksniai ir naujuosiuose tiksluose jie ras tą platformą, kuri padės jų neišsemiamus aktyvumo pajėgumus nukreipti geresnio pasaulio kūrimo linkme.“

¹³ Komisijos rekomendacija dėl piliečių ir pilietinės visuomenės organizacijų įsitraukimo ir veiksmingo dalyvavimo viešosios politikos formavimo procesuose skatinimo, C(2023)8627 final, 2023 m. gruodžio 12 d.

22. Komisijos rekomendaciją dėl įtraukių ir atsparių rinkimų procesų Sąjungoje, Europos aspekto iškėlimo rinkimuose į Europos Parlamentą ir didesnio jų sklandumo¹⁴, kurioje kalbama apie paramą jauniems piliečiams, kad jie galėtų įgyvendinti savo rinkimų teises kaip rinkėjai ir kaip kandidatai, ir politinio angažavimosi skatinimą, ypatingą dėmesį skiriant jaunuoliams, ypač tiems, kurie balsuoja pirmą kartą. Ši parama gali apimti tokius veiksmus kaip pilietinio ugdymo skatinimas, rinkimų inscenizavimas mokyklose, žinių testai arba meno konkursai rinkimų tema, jaunimui draugiškos informacinės kampanijos, rinkimų vadovai siekiant supažindinti vaikus ir paauglius su registracijos ir balsavimo procesu, studentų skatinimas tapti rinkimų stebėtojais ir tarpusavio programos;
23. Europos strategiją dėl vaikams geresnio interneto (VGI+), kuria remiamas visapusiškas, į prevenciją orientuotas ir įvairius suinteresuotuosius subjektus apimantis požiūris, grindžiamas saugia, pagal amžių tinkama skaitmenine aplinka, skaitmeniniu įgalėjimu ir aktyviu vaikų dalyvavimu, daugiausia dėmesio skiriant vaikų ir jaunimo dalyvavimo veiklai; taip pat Skaitmeninių paslaugų aktą (SPA), kurio vienas iš pagrindinių tikslų yra vaikų apsauga;
24. Tarybos išvadas dėl skaitmeninio įgalėjimo¹⁵, kuriose valstybių narių prašoma didinti visuomenės, įskaitant vaikus ir jaunuolius, informuotumą apie jų privatumo ir asmens duomenų apsaugos skaitmeniniame pasaulyje svarbą, įskaitant teisę susipažinti su savo asmens duomenimis, teisę būti pamirštam ir tai, kaip konfigūruoti privatumo nustatymus ir naudoti šifravimą. Be to, valstybės narės raginamos priimti būtinas priemones, kad būtų užtikrinta speciali apsauga ir (arba) skaitmeniniai įgūdžiai, pritaikyti prie vaikų ir jaunuolių poreikių;

¹⁴ 2023 m. gruodžio 12 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2023/2829 dėl įtraukių ir atsparių rinkimų procesų Sąjungoje, Europos aspekto iškėlimo rinkimuose į Europos Parlamentą ir didesnio jų sklandumo.

¹⁵ Tarybos išvados dėl skaitmeninio įgalėjimo siekiant apsaugoti pagrindines teises ir užtikrinti jų vykdymą skaitmeniniame amžiuje (dok. 14309/23).

25. 2024 m. sausio 21–23 d. Levene įvykusio ekspertų seminaro rezultatus ir jo rekomendacijas dėl veiksmų (pridedama IV priede);

PABRĖŽDAMI:

26. didžiulę darbo vaikų, jaunimo ir vaiko teisių srityje svarbą, taip pat darbo su jaunimu vaidmenį skatinant, remiant, plėtojant ir ginant vaikų ir jaunuolių teises;
27. būtinybę integruoti vaiko teises, taip pat vaiko perspektyvą ir jaunimo perspektyvą į visas atitinkamas politikos sritis, kad būtų užtikrinta nuosekli, visapusiška ir įtrauki politika, skirta vaikams ir jaunuoliams, ypač turintiems mažiau galimybių¹⁶, labiausiai pažeidžiamoje padėtyje esantiems asmenims¹⁷, įskaitant asmenis su negalia, LGBTI¹⁸ bendruomenės narius, taip pat migrantų kilmės asmenis, kurie yra perkelti arba ieško prieglobsčio;
28. aktyvaus vaikų ir jaunuolių įsitraukimo ir dalyvavimo priimant sprendimus, turinčius įtakos jų gyvenimui, įskaitant, kai aktualu, rinkimus, vertę, pripažįstant jų teisę dalyvauti sprendžiant su jais susijusius klausimus, laikantis principų, įtvirtintų Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijoje¹⁹, JT neįgaliųjų teisių konvencijos 7 straipsnyje, ES pagrindinių teisių chartijos 24 straipsnio 1 ir 2 dalyse, ir laikantis ES vaiko teisių strategijos ir ES jaunimo strategijos, įskaitant ES jaunimo dialogą;

¹⁶ JT VTK, Bendrosios pastabos Nr. 4 dėl JT VTK: paauglių sveikata ir raida pagal Vaiko teisių konvenciją.

¹⁷ Rezoliucija dėl 9-ojo ES jaunimo dialogo ciklo rezultatų 2023/C 185/04, 36 dalis ir Tarybos išvados dėl jaunimo aspekto įtraukimo į politikos sprendimų priėmimo procesus Europos Sąjungoje propagavimo (C/2023/1337) ir JT VTK bendroji pastaba Nr. 12 (2009) dėl teisės būti išklausytam.

¹⁸ Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl jaunimo aspekto įtraukimo į politikos sprendimų priėmimo procesus Europos Sąjungoje propagavimo (C/2023/1342); 2020–2025 m. LGBTIQ asmenų lygybės strategija (COM(2020) 698 final).

¹⁹ Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos 12 straipsnis.

PALANKIAI VERTINDAMI:

29. bendras ES pastangas, programas, iniciatyvas ir priemones, tokias kaip programa „Erasmus+“, sustiprinta Jaunimo garantijų iniciatyva²⁰, ES vaiko garantijų iniciatyva, Europos solidarumo korpusas, Konferencija dėl Europos ateities (2021–2022 m.), Europos jaunimo metai (2022 m.) ir jų palikimas, ES jaunimo dialogas, ES vaiko teisių tinklas, ES vaikų dalyvavimo platforma, Jaunimo vikis, Europos jaunimo portalas, Vaikams geresnio interneto (VGI) platforma ir ES deklaracija dėl skaitmeninių teisių ir principų²¹;
30. tai, kad Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programoje (2021–2027 m.) daugiausia dėmesio skiriama, *inter alia*, visapusiškos politikos, kuria siekiama apsaugoti ir propaguoti vaiko teises, rėmimui, tobulinimui ir įgyvendinimui²²;
31. tai, kad programa „Erasmus+“ ir Europos socialinių teisių ramsčio 1 principu daugiausia dėmesio skiriama kokybiško ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros svarbai;
32. ES jaunimo koordinatoriaus ir Europos Komisijos koordinatoriaus vaiko teisių klausimais darbą, taip pat nacionalinių vaiko garantijų sistemos koordinatorių, kurie yra atsakingi už veiksmingą rekomendacijos dėl vaiko garantijų sistemos įgyvendinimo koordinavimą ir stebėjimą, darbą;

²⁰ 2020 m. spalio 30 d. Tarybos rekomendacija „Tiltas į darbo rinką. Sustiprinta Jaunimo garantijų iniciatyva“.

²¹ „Vaikų ir jaunimo apsauga ir įgalėjimas skaitmeninėje aplinkoje“ pagal Bendros deklaracijos dėl skaitmeninių teisių ir principų (2023/C 23/01) V skyrių „Sauga, saugumas ir įgalėjimas“.

²² Reglamento (ES) 2021/692, kuriuo nustatoma Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programa, 4 straipsnis.

ATSIŽVELGDAMI Į TAI, KAD:

33. jaunuolių gyvenimas ir ateities perspektyvos yra paženklinti vaikystėje gautų galimybių, paramos ir apsaugos;
34. tam, kad perėjimas iš vaikystės į pilnametystę būtų sklandus, ypač pažeidžiamoje padėtyje esančioms jaunuolėms ir jaunuoliams, turi padėti informacija grindžiama politika ir geresnis atitinkamų politikos sričių koordinavimas;
35. kalbant apie amžiaus grupę, kuriai taikomas ES bendradarbiavimas jaunimo politikos srityje, skiriamasis amžius tarp vaikų ir jaunuolių yra 18 metų amžiaus;
36. šiomis Tarybos išvadomis siekiama didinti informuotumą ir pasiūlyti būdus, kaip užtikrinti geresnį bendradarbiavimą, koordinavimą, informavimą ir keitimąsi informacija Europos lygmeniu šiose išvadose nurodytose politikos srityse;

TODĖL PRAŠO VALSTYBIŲ NARIŲ ATITINKAMAI LYGMENIMIS DERAMAI
ATSIŽVELGIANT Į SAVO KONKREČIAS NACIONALINES APLINKYBES:

37. apsvarstyti galimybę parengti ir įgyvendinti arba vystyti esamas nacionalines strategijas ar kitą lygiavertę integruotą arba koordinuotą vaiko teisių ir jaunimo politiką siekiant užtikrinti vaikų reikalų, vaiko teisių ir jaunimo reikalų politikos darną, taip garantuojant, kad vaiko teisės, vaiko perspektyva ir jaunimo perspektyva būtų koordinuojamos visose atitinkamose politikos srityse, kartu reaguojant į specialius su amžiumi susijusius poreikius, atsižvelgiant į vaiko teisėmis grindžiamą požiūrį ir atitinkamą ES *acquis*;
38. kai taikytina, užtikrinti, kad vaikų ir jaunimo dalyvavimas būtų struktūriškai integruotas į sprendimų priėmimo procesus, susijusius su vaikais ir jaunuoliais, sukuriant prieinamas platformas ir mechanizmus, kuriais būtų skatinamas aktyvus jų dalyvavimas, o esamas platformas ar mechanizmus padarant prieinamesniais, teikiant išteklius ir paramą, būtinus veiksmingam jų veikimui garantuoti ir užtikrinant, kad jų dalyvavimas būtų prasmingas, įtraukus ir saugus;
39. skatinti amžiaus požiūriu įtraukias ir negalios požiūriu įtraukias priemones bei programas, kuriomis siekiama palengvinti vaikų ir jaunimo dalyvavimą sprendimų priėmimo procesuose vietos, regioniniu, nacionaliniu ir ES lygmenimis (pvz., „Erasmus+“ jaunimo paprogramė, įskaitant ES jaunimo dialogą, Europos jaunimo portalą, Piliečių dalyvavimo platformą ir ES vaikų dalyvavimo platformą);
40. dėti daugiau pastangų siekiant užkirsti kelią visų formų smurtui prieš vaikus ir jaunuolius ir su juo kovoti, be kita ko, imantis priemonių apsaugoti vaikus ir jaunuolius nuo diskriminacijos 2 dalyje nurodytais pagrindais ir užtikrinti saugią, remiamąją ir įtraukią aplinką visiems vaikams mokykloje, visų pirma priklausantiems pažeidžiamoms grupėms, kartu deramai gerbiant jų individualumą²³;

²³ ES vaiko teisių strategija (COM(2021) 142), p. 7.

41. informuoti ir šviesti vaikus bei jaunuolius, atsižvelgiant į visą jų įvairovę, apie jų teises ir, kai aktualu, pareigas, įskaitant ES pilietybės teises ir, kai taikytina, jaunuolių teisę dalyvauti rinkimuose, teikti vaikams ir jaunimui suprantamą prieinamą informaciją, gerinti paramą ir prieigą prie paslaugų ir įgalinti juos tapti aktyviais bei informuotais piliečiais, galinčiais paskatinti teigiamus pokyčius savo bendruomenėse ir už jų ribų, ir suteikti jiems tam tikslui skirtų galimybių. Be to, didinti vaikų ir jaunuolių informuotumą apie jų teises dirbti siekiant sukurti įtraukias visuomenes;

TODĖL RAGINA EUROPOS KOMISIJĄ LAIKANTIS SUBSIDIARUMO PRINCIPO:

42. stiprinti ES vaiko teisių strategijos, 2019–2027 m. ES jaunimo strategijos, VGI+ strategijos ir galimų jas pakeisiančių strategijų įgyvendinimo sinergijas, pasitelkiant bendrus prioritetus ir veiksmus, visų pirma bendradarbiaujant tarpusavyje ES jaunimo reikalų koordinatoriui ir Europos Komisijos vaiko teisių koordinatoriui;
43. siekti, kad būtų tęsiamas Europos jaunimo portalo, ES vaikų dalyvavimo platformos, Piliečių dalyvavimo platformos ir VGI platformos veikimas ir jų tarpusavio sinergijos, teikiant informaciją, išteklius ir tinkamą finansavimą, ir išsamiau paaiškinti, kaip juos tęsti atitinkamose ES programose, kad būtų atsižvelgta į vaikų ir jaunuolių ypatumus ir poreikius;

44. išlaikyti tvirtą tarpsektorinį įsipareigojimą apsaugoti, saugoti ir skatinti vaikų ir jaunuolių, atsižvelgiant į visą jų įvairovę, teises bei gerovę realiame gyvenime ir internete, užtikrinant aktyvų jų dalyvavimą formuojant Europą dabartiniuose ir būsimuose ES politiniuose cikluose;
45. įvertinti, ar tęstina 2023 m. naujausio dokumento „Europos ir tarptautinės politikos darbotvarkės vaikų, jaunimo ir vaiko teisių klausimais“, atnaujinimo veikla, atliekama kas dvejus metus, kai tinkama, padedant ES ir Europos Tarybos jaunimo partnerystei, jai dalyvaujant ir naudojantis jos ekspertinėmis žiniomis;

TODĖL PRAŠO VALSTYBIŲ NARIŲ IR EUROPOS KOMISIJOS SAVO ATITINKAMOSE KOMPETENCIJOS SRITYSE IR ATITINKAMAI LYGMENIMIS, TINKAMAI ATSIŽVELGIANT Į SUBSIDIARUMO PRINCIPĄ:

46. suteikti ir užtikrinti saugią prieigą prie vaikų ir jaunimo erdvių siekiant prasmingo, įtraukaus ir saugaus dalyvavimo;
47. skatinti pažangos stebėseną ir politikos, susijusios su vaikais, vaiko teisėmis ir jaunimo reikalais, poveikio vertinimą, pasinaudojant esamais mechanizmais, rodikliais ir lyginamaisiais standartais priemonių, kurių imtasi, veiksmingumui įvertinti, ir padarant tuos stebėsenos ir vertinimo procesus įtraukiais vaikų ir jaunuolių atžvilgiu.

Nuorodos

ES tarpinstituciniai dokumentai

- Europos Sąjungos sutartis
- Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo
- Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija (2012/C 326/02)

Europinių institucijų dokumentai

- Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų rezoliucija dėl 9-ojo ES jaunimo dialogo ciklo rezultatų (2023/C 185/04)
- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „ES vaiko teisių strategija“, COM(2021) 142 final
- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Skaitmeninis dešimtmetis vaikams ir jaunimui: nauja Europos strategija dėl vaikams geresnio interneto (VGI+)“
- 2021 m. gruodžio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (ES) 2021/2316 dėl Europos jaunimo metų (2022 m.)

- 2021 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/888, kuriuo nustatoma Europos solidarumo korpuso programa ir panaikinami reglamentai (ES) 2018/1475 ir (ES) Nr. 375/2014
- 2021 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/817, kuriuo nustatoma Sąjungos švietimo bei mokymo, jaunimo ir sporto programa „Erasmus+“ ir panaikinamas Reglamentas Nr. 1288/2013
- 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/692, kuriuo nustatoma Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programa ir kuriuo panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1381/2013 ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 390/2014
- Europos Sąjungos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų rezoliucija dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje sistemos: 2019–2027 m. Europos Sąjungos jaunimo strategija (2018/C 456/01)
- 2010 m. lapkričio 19 d. Tarybos išvados dėl Europos ir tarptautinės vaikų ir jaunimo reikalų ir vaiko teisių politikos darbotvarkių (2010/C 326/01)

Europos Tarybos dokumentai

- 2024–2030 m. Europos Tarybos švietimo strategija
- Europos Tarybos 2022–2027 m. vaiko teisių strategija
- Europos Tarybos 2030 m. jaunimo sektoriaus strategija

Jungtinių Tautų dokumentai

- Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, jos fakultatyvūs protokolai ir bendrosios pastabos
- JT darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m. („Keiskime mūsų pasaulį. Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m.“)

Šiose išvadose vartojamų pagrindinių sąvokų apibrėžtys:

Vaikai

„Kiekvienas jaunesnis nei aštuoniolikos metų žmogus, išskyrus atvejus, kai pagal vaikui taikytiną teisę pilnametystė yra įgyjama anksčiau“ (pagal Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos (VTK) 1 straipsnį)

Jaunimas

13–30 metų jaunuoliai (kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2021/817, kuriuo nustatoma programa „Erasmus+“, 2 straipsnyje)

Papildomos nuorodos, dokumentai, ataskaitos, duomenys:

Europos Sąjunga

- 2023 m. ES vaikų dalyvavimo platforma
- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl 2022-ųjų – Europos jaunimo metų, COM(2024)1
- Komisijos rekomendacija dėl piliečių ir pilietinės visuomenės organizacijų įsitraukimo ir veiksmingo dalyvavimo viešosios politikos formavimo procesuose skatinimo, C(2023)8627 final, 2023 m. gruodžio 12 d.
- 2023 m. gruodžio 12 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2023/2829 dėl įtraukių ir atsparių rinkimų procesų Sąjungoje, Europos aspekto iškelimo rinkimuose į Europos Parlamentą ir didesnio jų sklandumo
- Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl jaunimo aspekto įtraukimo į politikos sprendimų priėmimo procesus Europos Sąjungoje propagavimo (C/2023/1342)

- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl visapusiško požiūrio į psichikos sveikatą, COM(2023) 298 final
- 2021 m. gruodžio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (ES) 2021/2316 dėl Europos jaunimo metų (2022 m.)
- Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl jaunimo pilietinių erdvių, palengvinančių prasmingą jaunimo dalyvavimą, išsaugojimo ir kūrimo (2021/C 501 I/04)
- Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl daugiapakopio valdymo stiprinimo skatinant jaunimo dalyvavimą sprendimų priėmimo procesuose (2021/C 241/03)
- 2021 m. birželio 14 d. Tarybos rekomendacija (ES) 2021/1004, kuria nustatoma Europos vaiko garantijų sistema
- 2020 m. spalio 30 d. Tarybos rekomendacija „Tiltas į darbo rinką. Sustiprinta Jaunimo garantijų iniciatyva“, kuria pakeičiama 2013 m. balandžio 22 d. Tarybos rekomendacija dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos nustatymo (2020/C 372/01)
- Europos socialinių teisių ramstis

- 2014 m. gegužės 20 d. Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų rezoliucija dėl struktūrinio dialogo proceso, apimančio jaunimo socialinę įtrauktį, apžvalgos (2014/C 183/01)
- Europos Komisijos iniciatyva dėl integruotų vaikų apsaugos sistemų
- Europos Parlamento, Tarybos ir Europos Komisijos bendra deklaracija dėl skaitmeninių teisių ir skaitmeninio dešimtmečio principų (2023/C 23/01)

Europos Taryba

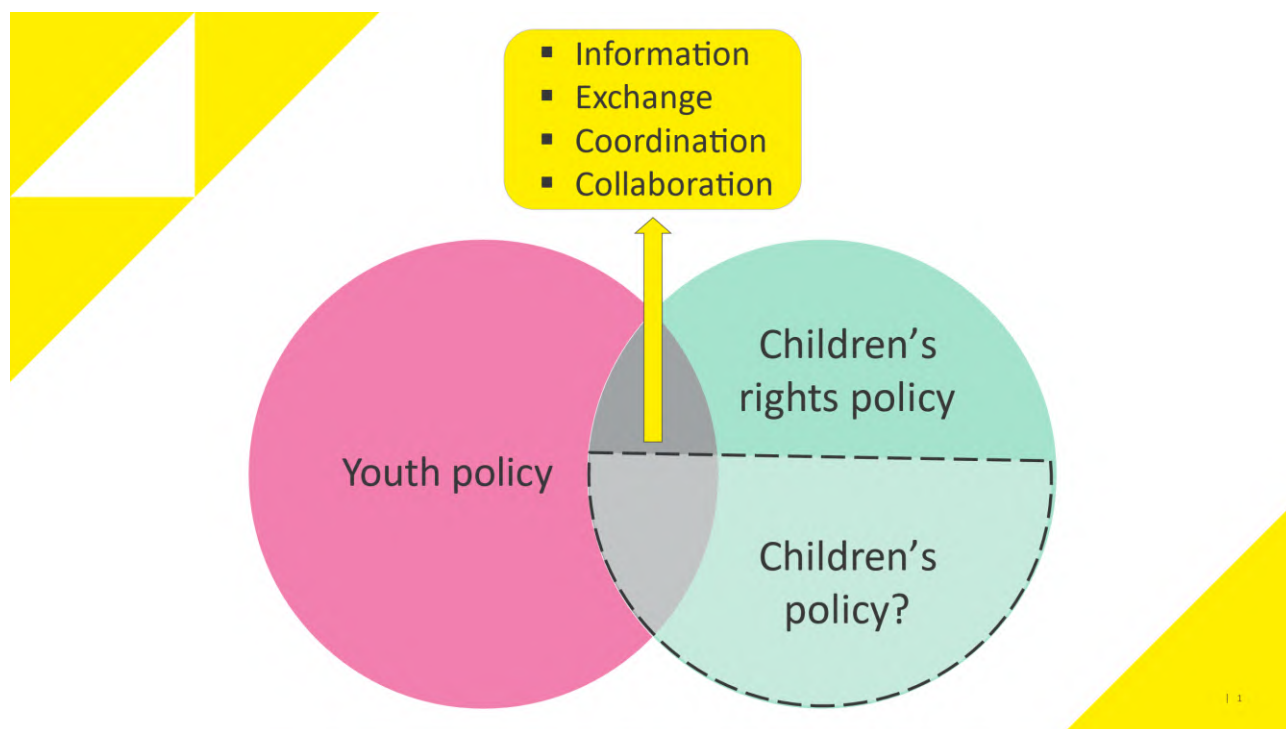
- Europos Tarybos rekomendacija CM/Rec(2023)9 dėl tautinių mažumų jaunimo aktyvaus politinio dalyvavimo
- Europos Tarybos rekomendacija CM/Rec(2016)7 dėl jaunimo galimybių naudotis teisėmis
- Europos Tarybos rekomendacija CM/Rec(2012)2 dėl jaunesnių nei 18 metų vaikų ir jaunuolių dalyvavimo

Jungtinės Tautos

- Bendrosios pastabos, Vaiko teisių komitetas
- Jaunimo deklaracija JT žmogaus teisių 75-ųjų paskelbimo metinių proga
- Jungtinių Tautų generalinio sekretoriaus gairės dėl vaiko teisių integravimo
- Generalinio sekretoriaus politikos informacinis pranešimas Nr. 3: Prasmingas jaunimo dalyvavimas politikos formavimo ir sprendimų priėmimo procesuose
- 2022 m. spalio 6 d. Žmogaus teisių tarybos priimta rezoliucija 51/17 „Jaunimas ir žmogaus teisės“
- JT generalinio sekretoriaus ataskaita: „Mūsų bendra darbotvarkė“
- JT Saugumo Tarybos rezoliucija 2250 (2015) dėl jaunimo, taikos ir saugumo
- ES jaunimo strategija
- JT Saugumo Tarybos rezoliucijos dėl vaikų ir ginkluotų konfliktų darbotvarkės, būtent: 1261 (1999), 1314 (2000), 1379 (2001), 1460 (2003), 1539 (2004), 1612 (2005), 1882 (2009), 1998 (2011), 2068 (2012), 2143 (2014), 2225 (2015), 2427 (2018), 2601 (2021).

Europos ekspertų seminaro dėl Europos ir tarptautinės politikos darbotvarkių vaikų, jaunimo ir vaiko teisių srityje vertinimo ir atnaujinimo, įvykusio 2024 m. sausio 21–23 d. Levene Belgijos pirmininkavimo Europos Sąjungos Tarybai laikotarpiu, rezultatų ataskaita, pateikta dr. Dan Moxon (generalinio pranešėjo):

Politikos vaikų, jaunimo ir vaiko teisių srityse tarpusavio darnos modelis

Rekomendacijos dėl veiksmų

- Sukurti nuolatinį ES lygmens mechanizmą, skirtą jaunimo politikos ir vaiko teisių sričių koordinavimui, bendradarbiavimui, dalijimuisi ir keitimuisi informacija valstybėse narėse ir ES lygmeniu palengvinti. Tokiu mechanizmu turėtų būti siekiama geriau sudaryti sąlygas abiejų sričių politikos darnai ir puoselėti darną pagrindinėse teminėse sinergijos srityse.

- Toliau laikytis koordinuoto požiūrio tarp ES jaunimo koordinatoriaus ir koordinatoriaus vaiko teisių klausimais siekiant užtikrinti, kad vaiko teisės, jaunimo teisės ir vaiko bei jaunimo perspektyvos būtų integruotos į visas atitinkamas politikos sritis ES lygmeniu. Šiuo tikslu abu koordinatoriai turėtų reguliariai stebėti ir nustatyti vaikams bei jaunimui bendrus susirūpinimą keliančius klausimus, iškeltus pasitelkiant ES jaunimo dialogą, ES vaikų dalyvavimo platformą ir kitus dalyvaujamuosius mechanizmus. Tada reikėtų imtis bendrų veiksmų, kuriais būtų skatinamas tarpsektorinis politikos atsakas į juos.
- Apsvarstyti, kaip būtų galima spręsti vaiko teisių ir vaikų balsų klausimą išnaudojant visą geresnio reglamentavimo sistemos potencialą, visų pirma, ar greta naujos ES jaunimo patikros kaip papildomą ar integruotą mechanizmą būtų galima parengti „poveikio vaikui ir jaunimui patikrą“.
- Toliau kas dvejus metus atnaujinti naujausią dokumentą „Europos ir tarptautinės politikos darbotvarkės vaikų, jaunimo ir vaikų teisių klausimais“ ir toliau juo remtis kartografuojant politikos darną tarp vaikų, jaunimo ir vaiko teisių politikos sričių nacionaliniu lygmeniu.

- Atlikti sistemingą konkrečių politikos darnos pagrindinėse sinergijos srityse galimybių analizę ir tyrimą. Šioje analizėje turėtų būti nustatyti geriausios praktikos pavyzdžiai, atkartojamosios priemonės ir šių abiejų sričių bendro įgyvendinimo ir (arba) stebėsenos iniciatyvų potencialas.
- Geriau panaudoti esamas keitimosi informacija platformas, pavyzdžiui, ES jaunimo viki, siekiant kartografuoti informaciją apie esamą nacionalinio lygmens bendradarbiavimo arba koordinavimo veiklą, susijusią su vaikų, jaunimo ir vaiko teisių politikos sritimis valstybėse narėse, ir ja dalytis.

Šios rekomendacijos yra atspirties taškai didesnei darnai vystyti, inspiruojant diskusiją ekspertų seminare. Tikėtina, kad reikės papildomų konkrečių priemonių ir jos bus nustatytos toliau plėtojant darnos darbotvarkę. Šiai darbotvarkei vystyti visų pirma reikės sutelktos politinės valios ir visų subjektų, įskaitant europines institucijas, valstybes nares ir pilietinę visuomenę, dalyvavimo bendradarbiaujant su vaikais ir jaunuoliais.
